

Правознавці вказують на тісний зв'язок між поняттями «правотворчість» та «законотворчість». Деякі вчені навіть ототожнюють ці два поняття, оскільки в літературі деякою мірою можна ототожнювати поняття права та закону. Але цю позицію можна вважати спірною. Цей зв'язок слід охарактеризувати як співвідношення загального до конкретного. Саме тому не можна ототожнювати законотворчість з поняттям правотворчості, оскільки законотворчість є виключною прерогативою парламенту як єдиного органу законодавчої влади – Верховної Ради України.

Отже, в результаті проведеного співвідношення понять «правотворчість» та «законотворчість» можна зазначити, що ці терміни не тотожні та співвідносяться як ціле та частина.

Список використаних джерел

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (енциклопедичний курс): Підручник / О.Ф.Скакун. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
2. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права / укладачі: Л.Р.Наливайко, М.В. Беляєва. – К.: «Хай-Тек Пресс», 2013. – 342 с.
3. Копиленко О.Л. Наукові засади розвитку законодавства / О.Л. Копиленко // Правова держава. – Вип. 17. – К., 2006. – С. 515.
4. Омельченко Н.Л. До визначення поняття законодавчої функції Верховної Ради України / Н.Л. Омельченко // Правова держава. – Вип. № 21. – С. 176.
5. Мазурик К.З. Характеристика законотворчества и определения факторов, которые влияют на нее / К.З. Мазурик // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – №2 (1). – С. 3-6.
6. Задирака Н.Ю. Теоретико-правові питання законотворчості: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових вчень» / Н.Ю. Задирака. – К., 2005. – 22 с.

**Слухач магістратури ННІ № 3
Національної академії внутрішніх справ,
лейтенант поліції**

Доброскок Поліна Юріївна¹

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ

Державній службі України, яка забезпечує законність політичних рішень, цілісність держави як інституту, якісний рівень реалізації конституційних гарантій громадян шляхом стабільного і безперервного надання їм публічних послуг, належить особлива роль у побудові сучасної правової держави європейського типу, утвердженні демократичної моделі державного управління. Тому проблема створення ефективної системи державної служби набирає сьогодні особливої ваги [1].

Під матеріально-соціальним забезпеченням державних службовців у широкому значенні треба розуміти систему державного забезпечення та обслуговування державних службовців. Соціально-матеріальне забезпечення поширюється на всіх державних службовців, які обіймають посади державної служби і на яких поширюється дія Закону України «Про державну службу». Зокрема, Законом встановлено, що службовці мають право на соціальний і правовий захист відповідно до їх статусу, а також захищати свої законні права та інтереси у вищестоящих державних органах та у судовому порядку.

З наукового погляду окремі аспекти сучасного стану проблеми та перспектив розвитку державної служби досліджували В.М. Князєв, В.Я. Малиновський, Т.В. Мотренко, Г.В. Атаманчук, В.Б. Авер'янов, С.Д. Дубенко, О.Ю. Оболенський,

¹ Науковий керівник: Пендюра М.М.

Ю.П. Сурмін, науковці Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентіві України, інші вчені, що займаються проблемами державного управління.

Істотний вплив на якість та ефективність державної служби як вбачається зі сучасних реалій та міжнародного досвіду, має матеріальне та соціально-побутове забезпечення осіб, що працюють у державних органах та їх апараті, органах місцевого самоврядування. Престижність державної служби полягає не лише в тому, що державний службовець представляє державу чи її орган, органи місцевого самоврядування, він також наділений державно-владними повноваженнями, виконує важливі основні функції держави чи місцевої громади. Стабільність державної служби, формування її із осіб, здатних ставити та вирішувати державно-правові, управлінські проблеми, залежить від конституційних гарантій соціальної захищеності, які держава їм надає за умови належного виконання службових повноважень, та створення можливості для нормального життя після завершення служби. Необхідною складовою процесу побудови державної служби на принципах стабільності, професіоналізму, політичної нейтральності, відданого служіння інтересам суспільства та букві закону є виявлення проблем державної служби з метою аналізу їх причин, розкриття основної суті та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів їх вирішення, що є обов'язковою умовою при розробці наукових програм реформування цього важливого суспільного інституту[2].

Ефективність функціонування державної служби та діяльності державних службовців значною мірою залежить від їх соціального забезпечення. Необхідність значної уваги до цього компоненту державної служби, на нашу думку, полягає у наступному:

- намагання підвищити престиж державної служби;
- наміри урівняти права та матеріальний добробут державних службовців (яким заборонено підприємницьку діяльність) з іншими громадянами;
- компенсації в разі втрати здоров'я, непрацездатності, виходу на пенсію тощо.

Соціальне забезпечення державних службовців складається з таких компонентів: оплата праці; заохочення за сумлінну працю; щорічні та додаткові відпустки; соціально-побутове забезпечення; пенсійне забезпечення і грошова допомога.

Так, оплата праці державних службовців повинна забезпечувати достатні матеріальні умови для незалежного виконання службових обов'язків, сприяти укомплектуванню апарату державних органів компетентними і досвідченими кадрами, стимулювати їхню сумлінну та ініціативну працю.

За сумлінну безперервну працю в державних органах, зразкове виконання трудових обов'язків державним службовцям може й має видаватись грошова винагорода. За особливі трудові заслуги державні службовці представляються до державних нагород і присвоєння почесних звань.

Державним службовцям надається щорічна відпустка тривалістю 30 календарних днів, якщо законодавством не передбачено більш тривалої відпустки, з виплатою допомоги для оздоровлення у розмірі посадового окладу. Державним службовцям, які мають стаж державної служби понад 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 5 календарних днів, а починаючи з 11-го року ця відпустка збільшується на 2 календарні дні за кожний наступний рік. Поліцейському надаються додаткові відпустки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки, соціальні відпустки, відпустки без збереження заробітної плати (грошового забезпечення) та інші види відпусток відповідно до законодавства про відпустки (Закон України «Про Національну поліцію», ст.92).

Тривалість додаткової оплачуваної відпустки не може перевищувати 15 календарних днів (постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1994 р. № 250

«Про порядок і умови надання державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування додаткових оплачуваних відпусток»).

Для створення нормальних умов життєдіяльності державних службовців, важливе значення має законодавче положення про забезпечення їх житлом із державного фонду у встановленому порядку. Практика показує, що це суттєва проблема, оскільки будівництво житла за державні кошти в умовах нехай і економічного зростання, яке намітилося останнім часом у державі, вирішити важко. Недостатньо розвинутою є і практика надання безвідсоткових кредитів на індивідуальне чи кооперативне житлове будівництво або придбання квартир чи жилих будинків службовцям, які потребують поліпшення житлових умов. Проблематичним є і надання земельних ділянок для забудови у міській зоні.

Пенсія державним службовцям виплачується за рахунок держави. На одержання пенсії державних службовців мають право особи, які досягли встановленого законодавством пенсійного віку, за наявності загального трудового стажу для чоловіків – не менше 25 років, для жінок – не менше 20 років, у тому числі стажу державної служби – не менше 10 років, та які на час досягнення пенсійного віку працювали на посадах державних службовців, а також особи, які мають не менше 20 років стажу роботи на посадах, віднесених до категорій посад державних службовців, незалежно від місця роботи на час досягнення пенсійного віку. Пенсія державним службовцям призначається в розмірі 80 відсотків від сум їхньої заробітної плати, на які нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування. Пенсія державному службовцеві виплачується у повному розмірі незалежно від його заробітку (прибутку), одержуваного після виходу на пенсію [3].

Згідно Закону України «Про Національну поліцію» (Розділ XI; ст.102) пенсійне забезпечення поліцейських та виплата одноразової грошової допомоги після звільнення їх зі служби в поліції здійснюються в порядку та на умовах, визначених Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» [4].

При вирішенні питань соціальної захищеності державних службовців, треба враховувати і моменти, які пов'язані з обмеженнями для державних службовців, – заборону займатися підприємницькою та фактично й іншою діяльністю (крім наукової, викладацької, творчої, при цьому викладацькою можна займатися лише в поза робочий час), декларування доходів, вік перебування на службі, обмеження щодо політичної активності та інше. Якщо виходити з того, що соціальна захищеність державних службовців полягає в сукупності економічних і правових гарантій щодо забезпечення та дотримання їх найважливіших, закріплених у Конституції України соціальних прав як людини і громадянина, то необхідно розглядати соціальний захист державного службовця як діяльність держави, спрямовану на забезпечення процесу формування і розвитку повноцінної особистості, виявлення та нейтралізацію негативних чинників, що впливають на неї, створення умов для самовизначення і утвердження в житті. Вирішення проблем соціально-матеріального забезпечення державних службовців прискорить розбудову сучасної системи державної служби, мотиваційного механізму діяльності державних службовців. Закон України «Про державну службу», інші закони та нормативно-правові акти встановлюють гарантії для реалізації державними службовцями своєї професійної діяльності та права на державну службу.

Завершити висвітлення питань соціально-матеріального забезпечення доцільно показом перспектив удосконалення вказаного напряму діяльності. Зокрема, «Стратегією реформування державного управління України на 2016-2020 роки» в Україні передбачається низка заходів, спрямованих на покращення соціально-матеріального забезпечення державних службовців. Йдеться про те, що необхідно вдосконалити визначення та застосування норм і гарантій статусу державних службовців. Слід реформувати систему оплати праці державних службовців з тим, щоб

забезпечити конкурентоспроможність державної служби на ринку праці, зменшити відомчий та місцевий вплив, запобігти корупції, кардинально підвищити заінтересованість кадрів у продуктивній і якісній, ініціативній та ефективній, сумлінній і відповідальній роботі, перебуванні на державній службі та подальшому просуванні щодо кар'єри.

Список використаних джерел:

1. Звіт про підсумки діяльності Головного управління державної служби України у 2009 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.guds.gov.ua/control/uk/publish/>
2. Оболенський О. Державна служба України - концептуальні аспекти розвитку / О. Оболенський // Зб. наук. пр. УАДУ / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. - К. : Вид-во УАДУ, 1999. - Вип. 2. - У 2 ч. - Ч. 2. - С. 14.
3. Закон України «Про Державну службу» в останній чинній редакції від 7 грудня 2017 року <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
4. Закон України «Про Національну поліцію» в останній чинній редакції від 2 липня 2015 року <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

Студент за ОР «Магістр права» кафедри теорії права та держави юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Дулеба Мар'яна Романівна¹

АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ З ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Принципи права Європейського Союзу – це основні засади даної правової системи, які визначають зміст правотворчої, правозастосовчої та правоохоронної діяльності ЄС і його держав-членів.

Принципи права ЄС слід відрізнити від основних принципів міжнародного права – заборони використання сили і погрози силою в міжнародних відносинах, мирного вирішення спорів та ін.

Ідея пропорційності бере свій початок з ліберальної традиції, однак спочатку домінувала протилежна їй теорія політичного абсолютизму представником якої був Томас Гоббс. Він виступав за абсолютність влади в державі, вважаючи, що лише така влада здатна захистити людей, що передали їй своє природне право на самозахист. Держава за теорією Т. Гоббса має великі повноваження для досягнення цілі – захисту життя і власності членів суспільства. Отже, держава володіє правом природного стану - право робити все що завгодно в цілях самозбереження, яке передали їй люди.

Ліберальна доктрина бере свій початок із теоретичної спадщини Джона Локка, який ставив на перше місце природні права людини, зазначаючи, що здійснення політичної влади та повноважень є легітимними за умови, що цим здійснюється захист природних прав. Він стверджував, що метою закону є не знищення чи обмеження свободи, а навпаки її збереження і розширення. Закони, що приймаються державою, повинні відповідати теорії природного права. Також філософ зазначав, що по закону природи кожен має право карати порушників цього закону такою мірою, яка зупиняє це порушення. Тобто покарання повинне бути пропорційним вчиненому злочину.

Шарль-Луї Монтеск'є зазначав, що має бути певна сумірність у покараннях. Він вважав, що важливо уникнути більшого злочину, чим меншого, а також того, що є згубнішим для суспільства, порівняно з тим, що ж менш згубним.

Отже, представники ліберальної традиції пов'язують ідею пропорційності з

¹ Науковий керівник: Теремцова Н.В.